

Estetik, kultur och skapande i undervisningen – upplevelser, känslor och stämningar

Ett diskussionsunderlag

4

Foto: Sid 6: Harri Tahvanainen / Gorilla. Sid 11: Mats Bäcker. Sid. 15: Susanne Walström / Johnér.
Sid 21: Ulf Huett. Sid 22: Göran Källman.
Grafisk formgivning: Typisk Form designbyrå

Förord

Skolans uppdrag att arbeta med estetik, kultur och skapande handlar både om att se till att alla elever får kännedom om samhällets kulturutbud och om att använda estetiska uttryckssätt och skapande arbetssätt som en del av undervisningen.

Det handlar om att ge eleverna upplevelser, möjligheter till eget skapande, olika ingångar till kunskap och förståelse och att anpassa undervisningen utifrån varje elevs erfarenheter, intressen, tankar och behov.

Detta material är en del av en serie separata teman som alla tar sin utgångspunkt i ett antal exempel där estetik, kultur och skapande har fått en framträdande plats i undervisningen. Den övergripande rubriken på samtliga teman är *Estetik, kultur och skapande i undervisningen*. Just detta tema har fokus på *upplevelser, känslor och stämningar*.

Materialet vänder sig främst till lärare och rektorer i den obligatoriska skolan men även till dig som på annat sätt är inblandad i undervisning utifrån estetik, kultur och skapande. Exempelen är skrivna som berättande reportage där lärare och andra verksamma beskriver undervisningen och samarbetet med olika kulturaktörer med utgångspunkt i den statliga satsningen Skapande skola. I reportagen uttrycks tankar om vad som varit verksamt och betydelsefullt i arbetet, vilka pedagogiska värden som kunnat identifieras men även vilka svårigheter som kan uppstå. I varje reportage finns också förslag på vidare läsning, litteratur och länkar, med utgångspunkt i vad som inspirerat på den aktuella skolan.

Reportagen rymmer både insikt och lärdomar men är även såklart placerade i en komplex verklighet som rymmer många frågor. Förhoppningen är att lärare, skolor och rektorer ska kunna använda dessa exempel som avstamp för kollegiala diskussioner på den egna skolan. Varje reportage avslutas därför med ett antal diskussionsfrågor.

Materialet har tagits fram av Anders Ekbäck utifrån enkätfrågor och intervjuer med verksamma. Gerd Andersson har bearbetat kapitel 3 och 4. Ett stort tack till alla de lärare, rektorer och kulturarbetare som på olika sätt bidragit med sina kunskaper, tankar och erfarenheter. Uppdraget att ta fram detta material har genomförts i samråd med Statens kulturråd.

Erik Nilsson
Avdelningschef
Utvecklingsavdelningen

Erica Jonvallen
Undervisningsråd

Innehåll

7 Upplevelser, känslor och stämningar

8 Med utgångspunkt i lärares beskrivningar

9 Opera väckte omtumlande känslor och tankar om livets mening

13 Diskutera tillsammans

14 Razzia inspirerade elever att börja berätta

18 Diskutera tillsammans

19 Dans, musik och drama stärker samarbete och självkänsla

23 Diskutera tillsammans

24 Begreppen i läroplaner och kursplaner

26 De kulturpolitiska målen

26 Nationella kulturpolitiska mål

Upplevelser, känslor och stämningar

En upplevelse kan förmedla känslor och stämningar. Med utgångspunkt i en kulturupplevelse kan elever ges möjlighet att knyta samman känslor, kunskaper och erfarenheter och själva pröva nya uttryckssätt för att förmedla kunskap och tankar. Många är de lärare och kulturarbetare som vittnar om hur elever utvecklat sin kreativitet och initiativförmåga när de fått möta och uppleva olika estetiska uttrycksformer i skolan.

Ett av den obligatoriska skolans uppdrag är att ge elever möjlighet att uppleva känslor och stämningar. Upplevelsen av konst, en föreställning, ett författarbesök eller en konsert kan inspirera, mana till eftertanke eller föda nya idéer. En sångare, musiker eller dansare kan förmedla nya upplevelser och sinnesintryck som väcker känslor, tankar och ställer nya frågor om hur det är att vara människa. Att få möjlighet att använda olika estetiska uttrycksformer eller den egna kroppen för att gestalta till exempel matematiska begrepp ger också eleverna andra vägar för att befästa kunskapen.

Läroplanen beskriver olika aspekter på kunskap där skolans arbete ska inriktas på att ge utrymme för de olika kunskapsformerna fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet. Målet är att skapa ett lärande där kunskapsformerna balanseras och bildar en helhet.

I kommunikationen med andra använder vi olika sinnen och redskap – vi talar, lyssnar, ser, läser, gör och gestaltar. Vi använder både verbala språk (som tal- och skriftspråk) men också icke verbala språk (som till exempel bildspråk och musikens, dansens och rörelsens språk).¹

”Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar.”

Lgr 11

---

1. Liberg (2007). *Att läsa och skriva – forskning på beprövad erfarenhet*.

Genom att låta eleverna möta olika estetiska uttrycksformer och kulturupplevelser och ge dem möjlighet att uttrycka sin kunskap på olika sätt kan skolan också uppfylla uppdraget att överföra och utveckla ett kulturarv i form av värden och traditioner. Eleverna får uppleva, betrakta och använda olika sätt att uttrycka sig och att kommunicera. På så sätt kan också deras förmåga att uppfatta och tolka budskap som förs fram i kulturliv, i medier och människor emellan öka.

”Eleven kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud.”

Lgr 11

Med utgångspunkt i lärares beskrivningar

Här följer tre reportage som på olika sätt handlar om just estetik, kultur och skapande som arbetssätt och innehåll i en undervisning som i hög utsträckning syftar till att ge eleverna möjlighet att uppleva känslor och stämningar. I reportagen beskriver lärarna hur de sinnliga och estetiska aspekterna spelar en framträdande roll i undervisningen och hur upplevelserna ger eleverna inspiration, nya vägar till kunskap och tillfälle att reflektera över livets stora frågor.

Opera väckte omtumlande känslor och tankar om livets mening

Några elever möttes av operasångare i klassrummet och hamnade i spännande diskussioner om meningen med livet. Utifrån diskussionerna inspirerades eleverna till att producera egna filmer som tog upp deras funderingar kring vänskap, avundsjuka och att göra fel.

Operaattacken inträffade i en mellanstadieklass i södra Stockholm. Två operasångare från Folkoperan överraskade eleverna med sånger ur Faust.

– Några elever ramlade nästan av stolen då sångarna drog igång. Allt kom så nära, både musiken och människorna. Att få uppleva detta på nära håll gör hela skillnaden. När riktiga människor agerar och sjunger nära eleverna skapas en intensiv och laddad stämning. Det blev en omtumlande och helt ny upplevelse för många, berättar läraren i klassen.

LYSSNA, FÖLJA OCH VÅGA AGERA

Efter den inledande ”attacken” fick eleverna prova på att använda sin egen röst, och känna efter hur det känns att sjunga. De fick också öva på att använda sig av operans uttrycksfulla gester. Sen fick alla röra sig till pianomusik – långsam och stämningsfull eller snabb med mycket energi. Det gällde att lyssna, följa och våga agera. Lektionen avslutades med en miniföreställning som sångarna spelade upp i klassrummet där eleverna fick sjunga med och även påverka innehållet. Lärarna var imponerade över att till och med elever som brukar ha svårt att koncentrera sig var helt fokuserade på uppgiften.

– Det blev många skratt och engagerade elever som deltog aktivt under lektionen, säger en lärare.

”Tänk att en röst kan låta så starkt!”

”Ljudets och musikens fysiska, tanke- och känslomässiga påverkan på människan. Musikens funktion för att markera identitet och grupptillhörighet i olika kulturer, med fokus på etnicitet och kön.”

Centralt innehåll i musik, Lgr 11

LIVSFRÅGOR OCH FILMSKAPANDE

Utifrån operans handling fick eleverna samtala om ondska, godhet, svek och utsatthet ur olika perspektiv i dåtid och i nutid.

– Andra teman var den eviga frågan om meningen med livet och vårt behov av att göra om oss för att duga. Innehållet i operan är tidlöst och kan förutom den känslomässiga upplevelsen öppna upp för många samtal om de normer och värden som skolan har i uppdrag att arbeta med, konstaterar en lärare.

Efter de inledande samtalen om innehållet i Faust fick eleverna arbeta fram egna personliga historier att ha som utgångspunkt i en digital berättelse. De fick stöd av lärare, en danspedagog och två mediapedagoger och arbetade fram varsin film. Eleverna filmade rörelser, tog bilder och lade till ljud och musik. Faust fungerade mycket bra som inspiration både vad gäller handlingen i den digitala berättelsen och i arbetet med visuella uttryck och musik i filmerna. Filmerna publicerades sedan på en webbplats. Teman för filmerna var bland annat vänskap, att göra om sig för att duga, svek och utsatthet.

Läs mer!

www.ungaogon.folkoperan.se

BESÖK PÅ OPERAN

Elevernas berättelser och tankar inspirerade regissören för ungdomsföreställningen av Faust. Eleverna fick även vara med och skapa karaktärerna i föreställningen. Djävulen blev en klassisk djävul med horn i pannan, medan Faust blev en hårdrockare.

I arbetet ingick också ett besök på operan. På operan fick eleverna först göra en rundvandring bakom kulisserna för att se hur scenen var uppbyggd och träffa dem som jobbar bakom scenen.

– Att få bekanta sig med yrkesgrupper som arbetar med kreativa och skapande uppgifter ger eleverna bättre förståelse för hur operaföreställningar byggs upp och vilket arbete som krävs, säger en lärare.

Som avslutning på projektet fick eleverna besöka föreställningen ”Faust förvandling”, regisserad av Linda Mallik.

– Under föreställningen kände eleverna igen musiken och hängde med i handlingen. Det gjorde att deras upplevelser av föreställningen blev mycket positiva, säger en lärare.

MÖTE SOM ÖPPNADE ÖGONEN

Läraren tycker att mötet med operamusiken har öppnat ögonen på eleverna. De har fått ett intresse för andra konstformer som de inte har visat tidigare.

”Roligast när vi kollade på föreställningen. Jag trodde det var tjocka tanter som stod rakt upp och ner och sjöng, men nu vet jag att opera är en teater där de sjunger.”

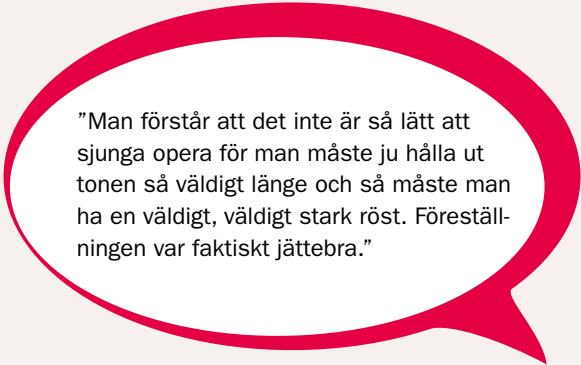
”Skolans mål är att varje elev har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv.”

Lgr 11

Läs mer!

<http://www.bolla.se/nyheter/reportage/A-Folkoperan/>

– Många av våra elever skulle aldrig komma i kontakt med opera själva, och vi ville ge dem den möjligheten. Vi har senare jobbat vidare med upplevelserna i musikundervisningen, där kunskap om instrument, olika genrer och om betydelsefulla verk är en del av det centrala innehållet. Om man har gjort en egen erfarenhet av något blir samtalen om det upplevda betydligt mer givande. För många av eleverna var det här deras första möte med opera som uttrycksform, berättar en lärare.

”Man förstår att det inte är så lätt att sjunga opera för man måste ju hålla ut tonen så väldigt länge och så måste man ha en väldigt, väldigt stark röst. Föreställningen var faktiskt jättebra.”

”Associationer, tankar, känslor och bilder som uppkommer när man lyssnar på musik.”

Centralt innehåll i musik, Lgr 11

”Musik finns i alla kulturer och berör människor såväl kroppsligt som tanke- och känslomässigt. Den är också en viktig del i människors sociala gemenskap och kan påverka individens identitetsutveckling.”

Kursplanen i musik, Lgr11

Diskutera tillsammans!

- Hur tolkar du uppdraget som säger att elever ”ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar”?
- Vad gör ni på er skola för att elever ska få utveckla kännedom om samhällets kulturutbud? Vilket utbud finns i er kommun eller region? Finns det någon på din skola som är särskilt kunnig på detta område?
- Kan kreativitet, nyfikenhet och självförtroende utvecklas i mötet med estetiska och skapande verksamheter? Vilka är dina erfarenheter av detta?
- Har du deltagit i något sammanhang där eleverna har fått uppleva känslor och stämningar i form av till exempel en föreställning, en konsert eller något annat? Vilka erfarenheter bär du med dig av detta?
- Eleverna i det här exemplet fick skapa egna digitala berättelser med utgångspunkt i deras upplevelser av operans handling. Har du andra förslag på hur man skulle kunna arbeta vidare med olika uppgifter utifrån en gemensam kulturupplevelse?

Razzia inspirerade elever att börja berätta

Genom berättandets konst får elever under en dag på skolan uppleva spännande och fantasieggande historier från hela världen.

– Många elever får en stark påminnelse om att berättandet och de muntliga traditionerna fortfarande är viktiga för att föra samman människor, säger en lärare.

En dag knackar det på klassrumsdörren. En man kommer in och frågar ”Vill ni höra en historia?”. Ja, ropar eleverna och berättelsen börjar. Det blir knäpptyst i klassrummet och eleverna dras med in i den muntliga berättelsen. På rasten visar det sig att det inte bara är de som har haft besök i klassrummet. Flera andra klasser på skolan har också fått besök. Något sådant har eleverna inte upplevt tidigare och frågorna hänger i luften. Vilka är dessa människor och vad kommer nu att ske? Snart kokar skolan av rykten och berättelser – vad fick ni höra, vad sa de till er?

BERÄTTARRAZZIAN SLÅR TILL

Berättarrazzian vänder sig till all personal och alla elever från förskolan upp till gymnasiet. Den sker överraskande under en skoldag utan att eleverna får veta något i förväg. Historieberättarna i det här exemplet kommer från ett berättarkompani som består av pedagoger, författare och musiker som specialiserat sig på att förmedla livshistorier och berättelser på ett annorlunda och dramatiskt sätt. Under en dag i skolan får alla elever ta del av fabler, folksagor och visdomshistorier från hela världen. Historierna är spännande, fantasieggande och ibland lite skrämmande.

”Ja! Nu får vi en till saga!”

”I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden.”

Kursplanen i svenska, Lgr 11

Berättarnas mål är att vinna tillbaka den muntliga berättarkonsten:
– Berättelser har vandrat genom sekler från mun till mun och ibland har de fångats upp och skrivits ner. Men de har sitt verkliga liv i det muntliga framförandet. Genom att inspirera barn och ungdomar att själva berätta, så blir de en del av den ändlösa kedjan som för historierna vidare.

”Skönlitteratur och annan fiktion även i talad, dramatiserad och filmatiserad form.”
”Lyssna och läsa-reception; sånger, ramsor, dikter och sagor.”

Centralt innehåll i engelska, Lgr 11

Läs mer!

*Varför? Handbok
i berättande pedagogik*
Av Ulf Ärnström

Läs mer!

*Snick och Snack:
En praktisk bok om
muntligt berättande*
Av Hilde Eskild & Be-
nedicte Hambro

INSPIRERA LÄRARNA ATT BÖRJA BERÄTTA

Även lärarna får träning. Först får de en föreläsning om berättandets betydelse för språkutveckling och lärande. Målet är att inspirera lärarna till att själva börja berätta och att träna upp deras förmåga att leva sig in i och lyssna på andras berättelser. Lärarna får även berättarträning i anslutning till föreläsningen. Även eleverna får lära sig grunderna i muntligt berättande och hur historierna är uppbyggda och öva på att själva berätta historier.

BERÄTTANDET UTVECKLAR SPRÅKET

På skolan finns en tydlig policy för arbetet med elevers språkutveckling. Att lyssna till en historia och kunna återberätta och reflektera över det man hört är en del i den processen.

– Det var tydligt att både elever och lärare blev tagna av det muntliga berättandets magi, säger en av lärarna på skolan. Det blev alldeles tyst i klassrummen och lärarna släppte sitt ansvar och blev en del av lyssnarskaran. Klassiska sagor och fabler levandegjordes mitt i skolans vardag, och man förflyttades snabbt till andra världar med hjälp av språket.

– Vi tror att eleverna genom detta inser att berättandet fortfarande får människor att komma nära varandra. Vi får en känsla av att sitta runt en lägereld, lyssna och berätta för varandra.

Muntliga berättelser kan vara lättare att förstå än vanligt tal för många nyanlända elever.

– Vanligt tal kan vara mycket abstrakt och svårt att följa, medan muntliga berättelser förmedlar budskapet bättre. Berättelserna följer oftast en serie bilder i logisk

följd som barn ofta har lätt att ta till sig. Då måste de inte förstå allt, utan upplever ändå att de förstår det viktigaste.

DEN MUNTliga TRADITIONEN FÖRS VIDARE

Under lunchen återberättar eleverna historierna för varandra. Det är ingen idé för berättarna att dra samma historier på eftermiddagen som på förmiddagen, då har eleverna redan hört dem av varandra.

Berättelserna stannar heller inte på skolan, utan förs vidare ut i bygden. Så tolkar i varje fall en av lärarna på skolan det hon såg på väg hem från skolan:

– En av eleverna som bor nära mig hade samlat gårdens barn efter skoldagen, och stod nu själv i mitten och återberättade en av historierna från dagen.

Läs mer!

www.storytelling.se/sv/lankar/

”Att lyssna och återberätta i olika samtalssituationer.”

”Berättande i olika kulturer, under olika tider och för skilda syften.”

Centralt innehåll i svenska som andraspråk, Lgr 11.

Diskutera tillsammans!

- Vad gör ni på er skola för att elever ska få utveckla kännedom om samhällets kulturutbud? Vilka berättelser/historier finns det till exempel som rör er kommun eller region?
- Finns det andra berättelser som ni tycker att det är värt att föra vidare? Vilka?
- Har du någon erfarenhet av att ha berättat en historia för elever? Har du mött någon annan lärare som använt berättarkonsten som ett sätt att förmedla information? Vilken berättarkompetens finns på din skola? Hur används den?
- Hur kan man arbeta för att ta tillvara elevernas erfarenheter, berättelser och intressen och skapa gemensamma berättelser?
- Hur gör ni för att utveckla elevernas förmåga att berätta muntligt?
- Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska enligt läroplanen vara en grund för skolans verksamhet. På vilket sätt ser ni att berättande kan vara en del i detta övergripande mål?

Dans, musik och drama stärker samarbete och självkänsla

Bättre gruppdynamik, större trygghet och smidigare samspel mellan elever. Det är några resultat av satsningen på dans, drama och rytmik. Eleverna har själva fått prova, utforska och göra. Med hjälp av dansen har de fått bättre självförtroende och en annan ingång till kunskapen.

Elever i förskoleklass upp till årskurs 3 har dans, rytmik och drama som ett fast inslag på schemat i den ordinarie skolverksamheten. Arbetet har pågått i flera år, och målen har hela tiden varit att eleverna ska få kunskaper genom egen erfarenhet, stärka sin självkänsla, förbättra gruppgemenskapen och utveckla förmågan till samarbete, fantasi och kommunikation.

BÄTTRE GRUPPDYNAMIK OCH STÖRRE TRYGGHET

Alla elever i förskoleklass och årskurs 1 har dans en gång i veckan. I årskurs 2 och 3 har eleverna istället drama och rytmik. Ansvariga för undervisningen är dans- och dramapedagoger som arbetar i kulturskolan i kommunen. Skolans rektor tycker att eleverna har stärkts både individuellt och som grupp.

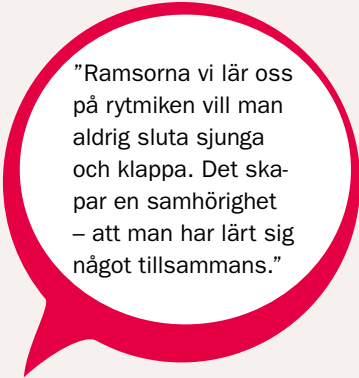
– Att detta ingår som ett fast inslag i schemat är viktigt och signalerar den betydelse vi lägger i arbetet. Satsningen har tagits emot mycket väl bland både personal och föräldrar.

Lärarna tycker att dansen gör mycket för gruppdynamiken i klassen och för tryggheten hos eleverna. Eleverna får använda fantasin och lärarna bygger vidare på det i berättelser i klassrummet.

– En hel del elever som har svårt med instruktioner och att hänga med i det vardagliga skolarbetet får en ny möjlighet att lyckas genom dansen. Det är inte så styrt utan alla får känna att de klarar av saker utifrån sina förutsättningar, menar en lärare.

En annan erfarenhet man har gjort är att pojkar och flickor i större utsträckning börjat leka tillsammans på rasterna. Tidigare lekte oftast flickor med flickor och pojkar med pojkar. I dansen finns inte den uppdelningen alls utan alla är med och deltar tillsammans som grupp. Nu ser lärarna att eleverna har börjat hitta nya sätt att vara med varandra även ute på rasterna.

– Erfarenheterna från de estetiska lektionerna kan ha spelat in, tror en lärare.

”Ramsorna vi lär oss på rytmiken vill man aldrig sluta sjunga och klappa. Det skapar en samhörighet – att man har lärt sig något tillsammans.”

”Att man genom dans och drama också lär sig våga agera, visa sig och ta plats är en viktig erfarenhet för eleverna att ta med sig genom hela skoltiden.”

”Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas.”

Lgr 11

”Takt och rytm i lekar, danser och rörelser till musik.”

Centralt innehåll i idrott och hälsa, Lgr 11

TRÄNA SAMSPEL OCH ATT NÄRVARA I KROPPEN

Samspel med andra är viktigt för att fungera i livet i stort. I dansen får eleverna praktiskt träna förmågan att vänta, lyssna, svara, leda och följa – något som de inte självklart får utveckla i andra sammanhang. Att eleverna lärt sig mycket om samspel märks inte minst under dansföreställningarna, konstaterar en lärare på skolan.

– Det är jämlikt barnen emellan och alla har samma utgångspunkt. Barnens samspel är fascinerande att se – de är mitt i en kreativ process och alla är delaktiga och bidrar. Det är befriande med musikens och rörelsens ordlösa uttryck.

Skolans danspedagoger ser att dansen frigör eleverna och att de växer genom detta. När eleverna lämnar lektionerna är de närvarande och i sina kroppar – i ett flow. I det ordlösa uttrycket som dansen erbjuder kan eleverna bara vara sig själva och där framträder de som individer.

– Jag är inte främst danslärare, utan jag använder dansen som ett verktyg för att skapa starka och kreativa människor. Barnen måste få göra sina egna val, då växer de som människor.

BEFÄSTA KUNSKAP MED UPPLEVELSER OCH KÄNSLOR

Förutom att dansen ger eleverna kroppsmedvetenhet, glädje, självkänsla och delaktighet kan den också användas till att ge eleverna en annan ingång till kunskap om det centrala innehållet i till exempel matematik. Om klassen arbetar med begreppet tyngd och gravitation blir elevernas insikter annorlunda när de får gestalta och befästa det med kroppen som verktyg, säger en lärare.

Danslektionerna utgår även i högre utsträckning ifrån eleverna än den ordinarie undervisningen som ofta är färdigplanerad och tydligt definierad. Under dans- och dramalektionerna är det eleverna som provar, utforskar och gör. Om klassen ska

”Det var fritt och man fick hitta på eget men ändå strukturerat. Man lärde sig använda fantasin.”

”Jag tror att elever behöver en upplevelse och en känslomässig koppling till kunskapen för att den ska bli befäst”

undersöka hur vridna former kan se ut är det eleverna som visar läraren och inte tvärtom.

– Det behövs en känslomässig koppling till kunskapen för att den ska bli befäst. När det vi lärt eleverna stannar kvar som ett förhållningssätt hos dem, som ett sätt att hantera världen, då har vi kommit långt, konstaterar en av lärarna på skolan.

Läs mer!

www.dansiskolan.se

www.smok.se

Sveriges musik- och kulturskoleråd

Diskutera tillsammans!

- På vilket sätt kan engagemang och delaktighet utvecklas genom fysiska uttryck i till exempel dans eller rytmik? Vilka erfarenheter har ni på er skola?
- Kan estetiska uttrycksformer och ämnen bidra till att motverka stereotypa könsroller och traditionella lekmönster? Hur då?
- Har du erfarenhet av att ha sammanfört olika kunskapsformer i din undervisning? På vilket sätt? Vad gjorde du för erfarenheter?
- Har du upplevt att någon elev har haft lättare att lära sig genom att använda kroppen eller olika estetiska uttrycksformer?

Begreppen i läroplaner och kursplaner

Läroplanens första del beskriver skolans värdegrund och uppdrag, medan den andra innehåller övergripande mål och riktlinjer. Läroplanens tredje del innehåller kursplaner för alla ämnen. Kursplanerna är indelade i avsnitten syfte och centralt innehåll och kompletteras med kunskapskrav.

ESTETIK, KULTUR OCH SKAPANDE I LÄROPLANEN

Det finns olika begrepp med anknytning till estetik, kultur och skapande i läroplanens tre delar.

I kapitlet om skolans uppdrag och värdegrund står att skolan ska uppmärksamma både de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna. Elever ska också få uppleva och pröva olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar och därtill tillägna sig förmåga till eget skapande.

Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas.

Elever ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.

Lgr 11

I kapitlet med övergripande mål och riktlinjer framgår att alla elever bör kunna använda och ha tagit del av många olika uttrycksformer som språk, bild, musik, drama och dans när de lämnar grundskolan. De ska även ha utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud.

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud.

Lgr 11

Estetik, kultur och skapande återkommer även i kursplanerna. Förutom i ämnen som bild, musik och slöjd lyfts även estetiska utgångspunkter fram i syftet för ämnet svenska samt de natur- och samhällsorienterade ämnen. Några exempel:

- I kursplanen för svenska står det att eleverna genom undervisningen ska stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer.
- I biologi ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar förmågan att samtala om, tolka och framställa texter och olika estetiska uttryck med naturvetenskapligt innehåll.
- I samhällskunskap ska undervisningen behandla skildringar av livet förr och nu i barnlitteratur, sånger och filmer, t.ex. skildringar av familjeliv och skola.

De kulturpolitiska målen

De nationella kulturpolitiska målen beslutades av riksdagen i december 2009. Målen ska styra den statliga kulturpolitiken men ska även kunna vägleda kulturpolitiken i kommuner och landsting.

Nationella kulturpolitiska mål

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

FÖR ATT UPPNÅ MÅLEN SKA KULTURPOLITIKEN:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan,
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Läs mer om de kulturpolitiska målen och om Skapande skola!
www.kulturradet.se